

250
C

FONDO EMETERIO
VALVERDE Y TELLEZ

S. AUR. AUGUSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI

CONTRA DUAS EPISTOLAS PELAGIANORUM
AD BONIFACIUM ROMÆ ECCLESIE EPISCOPUM,

LIBRI IV.

LIBER III.

Pergit refutare cætera quæ calumniose a Pelagianis in eadem epistola Thessalonicam missa objectantur; exponitque contra eorum hæresim quid vere Catholici dicant de Legis utilitate, quid de baptismi effectu et virtute doceant, quid de utriusque Testamenti, veteris ac novi discrepantia, quid de Prophetarum et Apostolorum justitia et perfectione, quid de peccati in Christo appellatione, cum in similitudine carnis peccati de peccato damnasse peccatum dicitur, vel factus ipse peccatum; quid postremo de præceptorum in futura vita impletione profiteantur.

I. ADHUC ea sequuntur quæ calumniose nobis obijciunt: nondum ea quæ ipsi sentiunt pertexere incipiunt. Sed ne prolixitas voluminum offenderet, hæc ipsa quæ obijciunt in duos libros partiti sumus; quorum superiore finito, qui totius hujus operis liber secundus est, hinc ordimur alterum, et eum tertium primo secundoque conjungimus.

1.

007998

II. « Legem Testamenti nos aiunt dicere, non ob hoc datam fuisse, ut justificaret obedientes, sed ut gravioris fieret causa peccati. » Prorsus non intelligunt quid de lege dicamus, quia id quod dicit Apostolus, quem non intelligunt, dicimus. Quis enim dicat, non justificari eos qui sunt legi obedientes; quando nisi justificarentur, non possent esse obedientes, Sed dicimus lege fieri, ut Deus quid fieri velit, audiatur: gratia vero fieri, ut legi obediatur. « Non enim auditores legis, ait Apostolus, justi sunt apud Deum, sed factores legis justificabuntur¹. » Lex ergo auditores justitiæ facit, gratia factores. « Quod enim impossibile erat legis, ait idem Apostolus, in quo infirmabatur per carnem, misit Deus Filium suum in similitudine carnis peccati, et de peccato damnavit peccatum in carne, ut justitia legis impleretur in nobis, qui non secundum carnem ambulamus, sed secundum spiritum². » Ecce quod dicimus: orent ut aliquando intelligant, non litigent ut nunquam intelligant. Impossibile est enim legem impleri per carnem, hoc est, per carnalem præsumptionem, qua superbi ignorantes Dei justitiam, id est, quæ ex Deo est homini ut sit justus, et suam volentes constituere³, tanquam per eorum non adjutum divinitus arbitrium lex possit impleri, justitiæ Dei non sunt subjecti. Ideo justitia legis in eis impletur, qui non secundum carnem ambulant, id est, secundum hominem ignorantem Dei justitiam et suam volentem constituere, sed ambulant secundum spiritum. Quis autem ambulat secundum spiritum, nisi quisquis agitur Dei spiritu? « Quotquot enim Dei spiritu aguntur, hi filii sunt Dei⁴. » Ergo littera occidit, spiritus autem vivificat⁵. Nec littera malum est, quia occidit: sed malos prævaricatione convincit. « Lex enim sancta, et mandatum sanctum et jus-

¹ Rom. II, 13. — ² Id. VIII, 2 et 4. — ³ Id. X, 3. — ⁴ Id. VIII, 14. — ⁵ 2 Cor. III, 6.

» tum et bonum. Quod ergo bonum est, inquit, mihi factum est mors? Absit: sed peccatum, ut appareat peccatum, per bonum mihi operatum est mortem, ut fiat supra modum peccator aut peccatum per mandatum¹. » Ecce quid est, « Littera accidit. Aculeus enim mortis est peccatum, virtus autem peccati lex². » Auget quippe prohibendo peccati desideria, et inde occidit, nisi subveniendo vivificet gratia.

III. Ecce quod dicimus: ecce unde nobis obijciunt, « Quod sic legem dicamus, datam ut gravioris sit causa peccati: » non audientes Apostolum dicentem: « Lex enim iram operatur; ubi enim non est lex, nec prævaricatio³. » Et, « Lex prævaricationis gratia posita est, donec veniret semen cui promissum est⁴, » et, « Si data esset lex quæ posset vivificare, omnino ex lege esset justitia: sed conclusit Scriptura omnia sub peccato, ut promissio ex fide Jesu Christi daretur credentibus⁵. » Hinc est quod Vetus Testamentum ex monte Sina ubi lex data est, in servitum generat, quod est Agar⁶. « Nos autem, inquit, non sumus ancillæ filii, sed liberæ. » Non sunt itaque liberæ filii, qui legem acceperunt litteræ, qua possent non solum peccatores, verumetiam prævaricatores insuper demonstrari; sed qui spiritum gratiæ, quo lex ipsa sancta et justa et bona possit impleri⁷. Ecce quod dicimus: intendant, et non contendant; illuminentur, et non calumnientur.

IV. « Baptisma quoque, inquit, non vere homines novos facere asserunt, id est, non plenam dare remissionem peccatorum, sed ex parte filios Dei fieri, ex parte autem filios sæculi, id est, diaboli, remanere contendunt. » Mentiuntur, insidiantur, tergiversantur: non hoc

¹ Rom. VII, 12 et 13. — ² 1 Cor. XV, 56. — ³ Rom. IV, 15. — ⁴ Galat. VIII, 19. — ⁵ Ibid. 21 et 22. — ⁶ Id. IV, 24 et 31. — ⁷ Rom. VII, 12.

dicimus. Omnes enim homines qui sunt filii diaboli, etiam filios sæculi; non autem omnes filios sæculi etiam filios diaboli dicimus. Absit enim ut filios diaboli dicamus fuisse sanctos patres, Abraham, Isaac, et Jacob, et alios hujusmodi, quando per nuptias generabant, et eos fideles qui usque nunc et deinceps adhuc generant. Nec tamen possumus Domino contradicere dicenti: « Filii sæculi hujus nubunt, et tradunt ad nuptias ¹. » Quidam ergo filii sæculi hujus sunt, et tamen filii diaboli non sunt. Quamvis enim diabolus sit auctor et princeps omnium peccatorum; non tamen filios diaboli faciunt quæcumque peccata. Pecant enim et filii Dei, quoniam sic dixerint se non habere peccatum, se ipsos seducunt, et veritas in eis non est ². Sed eo conditione peccant, qua sunt filii adhuc hujus sæculi: qua vero gratia sunt filii Dei, non utique peccant; quia omnis qui natus est ex Deo, non peccat. Filios autem diaboli infidelitas facit, quod peccatum proprie vocatur, quasi solum sit, si non exprimatur quale peccatum sit ³. Sicut Apostolus cum dicitur si non exprimatur quis Apostolus, non intelligitur nisi Paulus: quia pluribus est Epistolis notior, et plus omnibus illis laboravit. Unde quod ait Dominus de Spiritu sancto: « Ipse » arguet mundum de peccato ⁴: » infidelitatem intelligi voluit. Hoc enim cum exponeret ait: « De peccato quidem, quod non crediderunt in me ⁵. » Et ubi ait: « Si » non venissem, et locutus eis fuisset, peccatum non » haberent ⁶. » Non enim peccatum antea non habebant: sed ipsam voluit intelligi diffidentiam, qua nec præsentem et loquentem crediderunt, pertinentes ad eum de quo dicit Apostolus. « Secundum principem potestatis aëris, qui » nunc operatur in filiis diffidentiae ⁷. » Ergo in quibus non est fides, filii sunt diaboli; quia non habent in inte-

¹ Luc. xx, 34. 1 — ² Joan. i, 8 — ³ Id. iiii, 9. — ⁴ 1 Cor. xv, 10.
⁵ Joan. xvi, 8. — ⁶ Id. xvii, 22. — ⁷ Ephes. ii, 2.

riore homine, cur eis dimittatur quidquid hominis vel infirmitate, vel ignorantia, vel omnino aliqua mala voluntate committitur. Illi autem filii Dei, qui utique si dixerint se non habere peccatum, se ipsos decipiunt et veritas in eis non est, profecto, quod sequitur, cum confitentur peccata sua (quod filii diaboli non faciunt, vel non secundum fidem quæ filiorum Dei propria est faciunt ¹), fidelis est et justus qui dimittat eis peccata, et mundet eos ab omni iniquitate. Ut autem plenius intelligatur quod dicimus, audiatur ipse Jesus, qui filiis Dei utique loquebatur, dicens: « Si autem vos cum sitis mali, nostis bona » data dare filiis vestris, quanto magis Pater vester qui in » coelis est, dabit bona petentibus se ²? » Si enim filii Dei non essent, non eis diceret: « Pater vester qui in coelis » est. » Et tamen eos malos esse dicit, et nosse bona dare filiis suis. Numquid inde mali, unde filii Dei? Absit: sed inde mali, unde adhuc filii sæculi, jam tamen filii Dei facti pignore Spiritus sancti.

V. Baptismus igitur abluit quidem peccata omnia, prorsus omnia, factorum, dictorum, cogitatorum, sive originalia, sive addita, sive quæ ignoranter, sive quæ scienter admissa sunt: sed non aufert infirmitatem, cui regeneratus resistit, quando bonum agonem luctatur ³; consentit autem, quando sicut homo in aliquo delicto præoccupatur; propter illud gaudens in actione gratiarum, propter hoc autem gemens in allegatione orationum. Ibi dicens: « Quid retribuam Domino pro omnibus » quæ retribuit mihi ⁴? » hic dicens: « Dimitte nobis » debita nostra ⁵. » Propter illud dicens: « Diligam te, » Domine, virtus mea ⁶: » propter hoc dicens: « Misere » rere me, Domine, quoniam infirmus sum. ⁷ » Propter illud dicens: « Oculi mei semper ad Dominum, quoniam

¹ 1 Joan. i, 8. — ² Matth. vii, 11. — ³ Galat. vi, 1. — ⁴ Psal. cxv, 3.
⁵ Matth. vi, 12. — ⁶ Psal. xvii, 2. — ⁷ Id vi, 3.

» ipse evellet de laqueo pedes meos¹ : » propter hoc dicens : « Turbatus est præ ira oculus meus². » Et innumeraabilia, quibus divinæ Litteræ plenæ sunt, quæ alternis vicibus, vel exultando de Dei bonis, vel merendo de nostris malis, a filiis Dei dicuntur ex fide, quandiu adhuc filii sunt etiam sæculi hujus pro vitæ hujus infirmitate : quos tamen Deus a filiis diaboli non solum lavacro regenerationis, sed ipsius etiam quæ per delectionem operatur³, fidei probitate discernit; « Quia justus ex fide vivit⁴. » Hæc autem infirmitas, cum qua usque ad corporis mortem defectu et profectu alternante contendimus, magnique interest quid vincat in nobis, regeneratione alia consumetur, de qua Dominus dicit : « In regeneratione » cum sederit Filius hominis in sede majestatis suæ, sedebitis et vos super sedes duodecim, etc.⁴. » Regenerationem quippe hoc loco, ambigente nullo, novissimam resurrectionem vocat : quam Paulus quoque apostolus et adoptionem et redemptionem nuncupat, dicens : « Sed » etiam nos ipsi primitias Spiritus habentes et ipsi in nobismetipsis ingemiscimus, adoptionem expectantes, redemptionem corporis nostri⁵. » Numquid non per lavacrum sanctum regenerati, adoptati et redempti sumus? Et tamen restat regeneratio, adoptio, redemptio, quam in fine venturam nunc patienter expectare debemus, ut tunc filii hujus sæculi ex nulla parte jam simus. Quisquis igitur baptismati derogat, quod modo per illud percipimus, corrumpit fidem : quisquis autem jam nunc ei tribuit, quod quidem per ipsum, sed tamen postea percepturi sumus, amputat spem. Nam si a me quisquam quæsierit, utrum per baptismum salvi facti fuerimus; negare non potero, dicente Apostolo : « Salvos nos fecit » per lavacrum regenerationis et renovationis Spiritus

¹ Psal. xxiv, 15. — ² Id. xxx, 10. — ³ Galat. v, 6. — ⁴ Rom. i, 17. — ⁵ Matth. xix, 28.

» sancti¹. » Sed si quæsierit, utrum per idem lavacrum omni prorsus modo jam nos fecerit salvos; respondebo, non ita est. Idem quippe item dicit Apostolus : « Spe enim » salvi facti sumus : spes autem quæ videtur non est spes : » quod enim videt quis, quid sperat? Si autem quod non » videmus speramus, per patientiam expectamus². » Salus ergo hominis in baptismo facta est, quia dimissum est quod peccati a parentibus traxit, vel quidquid etiam proprie ante baptismum ipse peccavit : salus vero ejus tanta post erit, ut peccare omnino non possit.

VI. Quibus ita se habentibus, ex his etiam illa quæ deinceps nobis objiciunt refelluntur. Quis enim Catholicus dicat, quod nos dicere jactitant, « Spiritum sanctum adiutorem virtutis in Veteri Testamento non fuisse : » nisi cum Vetus Testamentum sic intelligimus, quemadmodum Apostolus dixit, a monte Sina in servitutem generans³? Sed quia in eo præfigurabatur Novum, qui hoc intelligebant tunc homines Dei, secundum distributionem temporum, Veteris quidem Testamenti dispensatores et gestatores, sed Novi demonstrantur hæredes. An vero illum ad Testamentum Novum negabimus pertinere, qui dicit : « Cor mundum crea in me, Deus, et spiritum » rectum innova in visceribus meis⁴? » Aut illum qui dicit : « Posuit super petram pedes meos, et direxit gressus meos, et immisit in os meum canticum novum, » hymnum Deo nostro⁵? » Vel illum ante Testamentum Vetus, quod est a monte Sina, patrem fidelium, de quo dicit Apostolus : « Fratres, secundum hominem dico, » tamen hominis confirmatum testamentum nemo irritum facit aut superordinat. Abrahæ dictæ sunt promissiones et semini ejus. Non dicit, et seminibus, tanquam in multis; sed tanquam in uno, et semini tuo,

¹ Tit. iiii, 5. — ² Rom. viii, 24 et 25. — ³ Galat. iv, 24. — ⁴ Psal. l, 12. — ⁵ Galat. xxxix, 3 et 4.

» quod est Christus. Hoc autem dico, inquit, Testamen-
 » tum confirmatum a Deo quæ post quadringentos et tri-
 » ginta annos facta est lex non infirmat ad evacuandam
 » promissionem. Si enim ex lege hæreditas, jam non ex
 » promissione: Abrahæ autem per promissionem donavit
 » Deus¹. »

VII. Hic certe si quæramus, utrum hoc Testamentum,
 quod dicit confirmatum a Deo non infirmari a lege quæ
 post quadringentos et triginta annos facta est, utrum No-
 vum, an Vetus intelligendum sit: quis respondere dubi-
 tet, Novum; sed in prophetis latebris occultatum, do-
 nec veniret tempus quo revelaretur in Christo? Nam si
 dixerimus, Vetus; quid erit illud a monte Sina in servi-
 tutem generans? Ibi enim facta est lex post quadringentos
 et triginta annos: qua lege hoc Testamentum promissio-
 nis Abrahæ infirmari non posse confirmat; et hoc quod
 factum est ab Abraham, vult potius ad nos pertinere,
 quos vult esse filios liberæ, non ancillæ; hæredes ex pro-
 missione, non lege; cum dicit: « Si enim ex lege hæredi-
 » tas, jam non ex promissione: Abrahæ autem per
 » promissionem donavit Deus². » Ut quod facta lex est
 post quadringentos et triginta annos, ad hoc subintrave-
 rit, ut abundaret delictum³; cum per peccatum, præ-
 varicationis convincitur hominis superbia de sua justitia
 præsumptis: « Et ubi abundavit delictum, superabun-
 » davit gratia; » per fidem jam humilis hominis in lege
 deficientis et ad Dei misericordiam fugientis. Ideo cum
 dixisset: « Si enim ex lege hæreditas, jam non ex promissio-
 » ne, Abrahæ autem per promissionem donavit Deus⁴: »
 tanquam ei diceretur: Ut quid ergo lex postea facta est?
 subjunxit atque ait: « Quid ergo lex? » Cui mox interro-
 gationi reddidit: « Prævaricationis gratia proposita est,

¹ Galat. III, 15, et seqq. — ² Galat. III, 18. — ³ Rom. v, 20. — ⁴ Galat. III, 18.

» donec veniret semen cui promissum est¹. » Hoc identi-
 dem ita dicit: « Si enim qui ex lege hæredes sunt, exina-
 » nita est fides, et evacuata est promissio: lex enim iram
 » operatur: ubi enim non est lex, nec prævaricatio². »
 Quod ait in illo testimonio: « Si enim ex lege hæreditas,
 » jam non ex promissione, Abrahæ autem per promissio-
 » nem donavit Deus: » hoc in isto ait: « Si enim qui per
 » legem hæredes sunt, exinanita est fides, et evacuata
 » promissio: » satis ostendens ad fidem nostram pertinere;
 (quæ Novi utique est Testamenti,) quod per promissio-
 nem donavit Deus Abrahæ. Et quod ait in illo testimo-
 nio: Quid ergo lex? atque respondit: « Prævaricationis
 » gratia proposita est: » hoc in isto subdidit similiter:
 Lex enim iram operatur: ubi enim non est lex, nec
 » prævaricatio. »

VIII. Sive igitur Abraham, sive ante illum justus, sive
 post eum usque ad ipsum Moysen, per quem datum est
 Testamentum a monte Sina in servitutem generans, sive
 cæteri Prophetæ post eum et sancti homines Dei usque
 ad Joannem Baptistam, filii sunt promissionis et gratiæ
 secundum Isaac filium liberæ, non ex lege, sed ex pro-
 missione hæredes Dei, cohæredes autem Christi. Absit
 enim, ut Noë justum, et prioris temporis justos, et qui-
 cumque ab illo usque ad Abraham justus esse potuerunt
 vel conspicui vel occulti, negemus ad supernam Jerusa-
 lem, quæ mater nostra est, pertinere; quamvis anterio-
 res tempore inveniantur esse quam Sara, quæ ipsius
 liberæ matris prophetiam figuramque gestat³. Quanto
 evidentius ergo post Abraham, cui sic declarata est ipsa
 promissio, ut pater multarum gentium diceretur, quicum-
 que Deo placuerunt, filii promissionis habendi sunt²?
 Non enim ex Abraham et deinceps justorum generatio
 verior, sed prophetia manifestior reperitur.

¹ Galat. 19. — ² Rom. IV, 14. — ³ Gen. XVII, 3.

IX. Ad Testamentum autem Vetus, quod est a monte Sina in servitute generans, quod est Agar, illi pertinent, qui cum acceperint legem sanctam et justam et bonam¹, putant sibi ad vitam, litteram posse sufficere: et ideo qua fiant factores legis, divinam misericordiam non requirunt; sed ignorantes Dei justitiam et suam justitiam volentes constituere², justitiæ Dei non sunt subjecti. Ex hoc genere fuit illa multitudo, quæ adversus Deum in eremo murmuravit, et idolum fecit, et illa quæ jam in ipsa terra promissionis fornicata est post deos alienos. Sed hæc in ipso quoque Vetere Testamento valde reprobata est multitudo. Illi etiam, quicumque ibi erant, sola quæ ibi Deus pollicetur terrena promissa sectantes, et quid pro Novo Testamento ea ipsa significant ignorantes, eorum adipiscendorum amore et amittendorum timore, Dei præcepta servabant; imo non servabant, sed sibi servare videbantur. Neque enim fides in eis per dilectionem operabatur, sed terrena cupiditas metusque carnalis. Sic autem præcepta qui facit, procul dubio invitatus facit; ac per hoc in animo non facit: magis vult enim omnino non facere, si secundum ea quæ cupit et metuit, permittatur impune. Ac per hoc in ipsa voluntate intus est reus, ubi ipse qui præcipit inspicit Deus. Tales erant filii terrenæ Jerusalem, de qua dicit Apostolus: « Servit enim cum » filiis suis, pertinens ad Testamentum Vetus a monte » Sina in servitute generans, quod est Agar³, » Ex ipso genere fuerunt, qui Dominum crucifixerunt, et in eadem infidelitate manserunt. Inde sunt adhuc etiam filii eorum in ingenti multitudine Judæorum, quamvis jam Novo Testamento, sicut prophetatum est, per Christi sanguinem patefacto atque firmato, et a flumine ubi baptizatus magisteriumque professus est, usque ad terminos

¹ Galat. iv, 24. — ² Rom. x, 3. — ³ Galat. v, 6. — ⁴ Id. iv, 25, et 24.

terræ Evangelio diffamato⁴. Qui Judæi secundum prophetias quas legunt per omnes sunt terras ubique dispersi, ut ex eorum quoque codicibus christianæ non desit testimonium veritati.

X. Et Vetus igitur Testamentum Deus condidit: quia Deo placuit, usque ad plenitudinem temporis promissis terrenis tanquam in præmio constitutis promissa velare coelestia; et populo terrenis bonis inhianti, et propterea durum cor habenti, quamvis spiritalem, tamen in tabulis lapideis legem dare. Exceptis quippe librorum veterum sacramentis, quæ sola significandi ratione præcepta sunt, (quanquam et in eis quoniam spiritualiter intelligenda sunt, recte lex dicitur spiritalis:) cætera certe quæ ad pietatem bonosque mores pertinentia, non ad aliquam significationem ulla interpretatione referenda, sed prorsus ut sunt dicta, facienda sunt: profecto illam Dei legem, non solum illi tunc populo, verumetiam nunc nobis ad instituendam recte vitam necessariam nemo dubitaverit. Si enim Christus nobis abstulit illud gravissimum multarum observationum jugum, ne carnaliter circumcidamur, ne pecorum victimas immolemus, ne sabbato septeno dierum volumine redeunte ab operibus etiam necessariis quiescamus, et cætera hujusmodi, sed ea spiritualiter intellecta teneamus, remotisque umbris significantibus in rerum ipsarum quæ significantur luce vigilemus: numquid propterea dicturi sumus, non ad nos pertinere quod scriptum est, ut alienum quodcumque perditum quisquis invenerit, reddat ei qui perdidit¹: et alia multa similia, quibus pie recteque vivere discitur, maximeque ipsum Decalogum, qui duabus illis lapideis tabulis continetur, excepta sabbati observatione carnali, quæ spiritalem sanctificationem quietemque significat? Quis enim dicat non debere observare Christianos, ut Levit. vi, 3.

uni Deo religionis obsequio serviatur, ut idolum non colatur, ut nomen Domini non accipiatur in vanum¹, ut parentes honorentur, ne adulteria, homicidia, furta, falsa testimonia perpetrentur, ne uxor, ne omnino res ulla concupiscatur aliena? Quis est tam impius, qui dicat ideo se ista legis non custodire præcepta, quia est ipse Christianus, nec sub lege, sed sub gratia constitutus?

XI. Verum hæc plane magna distantia est, quod faciunt ista sub lege positi, quos littera occidit, terrenam felicitatem vel cupiditate adipiscendi vel timore amittendi: et ideo non vere faciunt; quoniam carnalis cupiditas, qua peccatum commutatur potius vel augetur, cupiditate alia non sanatur. Hi ad Vetus pertinent Testamentum, quod in servitutem generat; quia facit eos carnalis timor et cupiditas servos, non evangelica fides et spes et charitas liberos. Sub gratia vero positi, quos vivificat Spiritus, ex fide ista faciunt, quæ per dilectionem operatur in spe bonorum, non carnalium, sed spiritualium; non terrenorum, sed coelestium; non temporalium, sed æternorum; præcipue credentes in Mediatorem, per quem sibi non dubitant, et spiritum gratiæ subministrari, ut bene ista faciant et ignosci posse cum peccant. Hi pertinent ad Testamentum Novum, filii promissionis, regenerati Deo patre et libera matre. Hujus generis fuerunt antiqui omnes justii, et ipse Moyses Testamenti minister Veteris, hæres Novi: quia ex fide qua nos vivimus, una eademque vixerunt, incarnationem, passionem, resurrectionemque Christi credentes futuram, quam nos credimus factam: usque ad ipsum Joannem Baptistam quasi præteritæ dispensationis limitem quemdam, qui Mediatorem ipsum non aliqua umbra futuri, vel allegorica significatione, vel ulla prophetica prænuntiatione venturum esse significans; sed digito demonstrans ait:

¹ Exod. xx.

« Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi¹: » tanquam dicens: Quem multi justii videre concupierunt, viderunt, de quo Abrahamæ dictæ sunt promissiones, de quo scripsit Moyses², de quo lex et prophetæ sunt testes: « Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi. » Ab hoc Joanne et deinceps cœperunt de Christo fieri præterita vel præsentia, quæ ab illis omnibus anterioris temporis justis credebantur, sperabantur, desiderabantur futura. Eadem igitur fides est, et in illis qui nondum nomine, sed re ipsa fuerunt antea Christiani, et in istis qui non solum sunt, verumetiam vocantur, et in utrisque eadem gratia per Spiritum sanctum. Unde dicit Apostolus: « Habentes autem eundem spiritum fidei, secundum quod scriptum est: Credidi propter quod locutus sum; et nos credimus propter quod et loquimur³. »

XII. Aliter itaque dicitur jam obtinente loquendi consuetudine Vetus Testamentum, lex et prophetæ omnes, qui usque ad Joannem prophetaverunt⁴; quod distinctius vetus instrumentum, quam Vetus Testamentum vocatur: aliter autem sicut Apostolica appellat auctoritas, sive hoc nomen exprimens, sive significans. Exprimit enim, ubi dicit: « Usque in hodiernum diem, » quandiu legitur Moyses, id ipsum velamen in lectione Veteris Testamenti manet: quod non revelatur, quia in Christo evacuatur⁵. Sic enim utique Vetus Testamentum ad Moysi retulit ministerium. Item dicit: « Ut serviamus in novitate spiritus, et non in vetustate litteræ⁶: » id ipsum significans Testamentum nomine litteræ. Item alio loco: « Qui et idoneos nos fecit ministros Novi Testamenti, non litteræ, sed spiritus; littera enim occidit, » spiritus autem vivificat⁷. » Et hic per commemorationem Novi, illud utique Vetus intelligi voluit. Multo au-

¹ Joan. i, 29. — ² Galat. iii, 16. — ³ 1 Cor. iv, 13, et] Psal. cxv, 1. — ⁴ Matth. xi, 13. — ⁵ 2 Cor. iii, 14. — ⁶ Rom. vii, 6. — ⁷ 2 Cor. iii, 6.